

Nederlands Bijbelstudie Circulaire

21e jaargang nummer 4

december 2011

Het Bijbels economisch systeem

door Dr. F. J. Steenmeyer, 1939

Wel niemand zal ontkennen, dat een der meest beangstigende vragen van deze tijd is: Hoe moet het gaan met het economische systeem in deze wereld. De economische chaos, de bittere armoede in een wereld van overvloed, de werkloosheid, de beurspanieken, de dreigende ineenstorting van de financiën van alle landen door de ongelooflijke bewapeningsuitgaven, de tot een maximum opgevoerde belastingdruk, het zijn alle problemen, die ieder van ons met schrik vervullen.

Er is geen uitzicht meer; en geen mens, die nog enig geloof heeft in de terugkeer van wat men noemt: normale toestanden.

Het belangrijkste feit in het financieel-economisch gebeuren van de laatste jaren is wel het verlaten van den Gouden Standaard, eerst door Engeland en Amerika, daarna door alle andere Angelsaksische landen, met name ook Nederland.

Het is onze bedoeling eens na te gaan, waar we de kern van al deze vraagstukken moeten zoeken.

Bij menigee zal de vraag opkomen, wat het sociaal-economisch probleem van deze tijd te maken heeft met de

Bijbel. Dit zal onmiddellijk duidelijk worden als we ons rekenschap geven van de roeping van het volk Israël en de taak, die het volgens de Schrift heeft gekregen.

Het is een zeer veelzeggend feit, dat geen enkele menselijke poging om aan de sociaal-economische chaos een einde te maken, gelukt is. En geen enkele menselijke poging zal gelukken!

De economen en politici van onze tijd hebben allerlei plannen en systemen bedacht om de orde te herstellen. Nationaal-socialisme, Fascisme, Communisme, Inflatie, Deflatie, Bimetalisme, Ordening en "Quo Vadis" sys-

teem, het zijn alle pogingen van de mens en door de mens om zo mogelijk terug te keren tot de oude toestanden, met de hoop misschien nog een betere wereldorde te scheppen. Het zal alles niet gelukken. Evenmin als 't de Volkenbond is gelukt, omdat ook deze een menselijke poging was om vrede op aarde te brengen.

Het resultaat van al deze menselijke pogingen is, dat er, temidden van een weelde aan productiemiddelen en producten, honger wordt geleden door miljoenen, die van goede wil zijn om te werken. Dat er honger en armoede wordt geleden, terwijl er duizenden koeien uit de markt werden genomen om te worden afgeslacht, een deel van het graan onbruikbaar wordt gemaakt en tienduizenden kilo's groenten verhuizen naar de mestvaalt.

Waarom dienen deze vernietigingsmaatregelen? Ze dienen ter handhaving van het prijspeil. Als ze niet worden vernietigd, dalen de prijzen en kan er geen winst meer worden gemaakt.

De grote producenten hebben hun pakhuizen vol met allerlei waren, maar ze verkopen ze niet, omdat er geen winst meer kan worden gemaakt.

Vele miljarden geld liggen in de banken opgestapeld en worden niet gebruikt, omdat er met dat geld geen winst kan worden gemaakt.

Rente krijgt men bijna niet meer, maar men moet hoge rente betalen voor een krediet. Men is als zaken-

mens aan handen en voeten gebonden, alleen om mogelijk te maken, dat er nog winst wordt behaald.

Zo ziet men, dat de gehele persoonlijke vrijheid van de mens aan banden wordt gelegd alleen met het doel: winst te maken.

Winst

Ziehier de kern van het probleem: Het maken van winst. Als er geen winst gemaakt kan worden, ligt alles stil, wil men niets meer ondernemen en ontstaat daardoor de werkloosheid, en dus de honger. Omdat er geen winst wordt gemaakt, ontstaat er een overgrote ophoping van ongebruikt geld.

De hoofdvraag van de tegenwoordige mens is deze: hoe maak ik de meeste winst; hoe word ik het snelste rijk, hoe kan ik het zo goed mogelijk krijgen in de "strijd om het bestaan". Ziehier: "de strijd om het bestaan".

Strijd

Deze uitdrukking, die ieder van ons gebruikt, bewijst heel duidelijk, dat we er van overtuigd zijn, dat er een strijd gestreden moet worden. Vechten gaat altijd tegen een ander en ten koste van een ander. Het "ik" moet zegevieren ten koste van een ander. Als men eist: Hoe maak ik de meeste winst, dan zal dat winst maken gaan ten koste van een ander. Als men zich in de concurrentiestrijd werpt, dan vecht men ten koste van een ander. Als we alle handelspraktijken, alle financiële manipulaties, alle loon- en salarisvraagstukken

goed bekijken, dan zien we telkens weer dit éne: het "ik", dat moet zegenen, ten koste van de ander.

We moeten ons nu afvragen of het begrip "winst" in overeenstemming is met Gods wil. Ons antwoord hierop is met de meeste nadruk: neen!

Gods wil is niet: Maak winst ten koste van de ander, maar: hebt elkander lief, dient elkander, helpt elkander.

En zolang deze innerlijke gesteldheid van zelfzucht bij de mensen blijft bestaan, zal er geen mogelijkheid voor een nieuwe sociaal-economische wereldorde zijn. Deze ik-handhaving, deze zelfzucht is volkomen in strijd met Gods wil, zoals die ons is geopenbaard in de Bijbel.

De sociaal-economische wetten van Israël, zoals die door God zelf zijn gegeven, hebben tot geestelijke achtergrond niet het ik, maar, zoals in Deut. 6:4, 5 en Lev. 19:18 staat: het liefhebben van God boven alles en van de naaste als onszelf. Jezus zelf, Die zegt dat Hij gekomen is om de wet te vervullen, bevestigt deze geestelijke achtergrond van de wet in Lukas 10:27. Het zal dus voor de mensheid alleen mogelijk zijn tot een nieuwe sociaal-economische wereldorde te komen, als zij terugkeert tot de Wet van God, nl. de wet der Liefde tot Hem en tot de naaste.

Als we Deuteronomium 28 lezen, dan zien we welke rijke zegeningen voor Israël zijn weggelegd, indien het de

wet houdt, maar tevens, welke straffen zullen volgen, indien het de wet niet houdt. Dit laatste is geschied, de straf is gekomen. Maar de genade is gekomen door Jezus Christus. ^{Joh. 1:17}

Welnu, indien wij roemen in de genade, die ons geworden is door Jezus Christus, zo zullen wij uit liefde tot Hem ons ook moeten benaastigen om de Wet der Liefde tot onze naaste te houden.

Geen mens is in staat het juiste systeem, gebaseerd op werkelijke liefde tot God en tot de naaste, in te voeren. Maar we hebben een zekere belofte van God, dat Hij het zal doen. Dat Hij de harten der mensen zal veranderen. Dit is een blijde boodschap, het Evangelie van het komende Koninkrijk, dat God Zijn Geest over ons zal uitstorten in het laatste der dagen, waardoor wij allen Hem zullen kennen, en door middel van Israël zullen daarin alle naties der Aarde gezegend worden en zal dus Gods Koninkrijk zich over de gehele wereld verbreiden.

Ook de gelovigen, de Kerk dus, zijn zelfs niet in staat, de volmaakte wereldorde te stichten. Alleen God zal het doen, door het zenden van Zijn Zoon Jezus Christus om als Koning op deze Aarde te regeren in recht en gerechtigheid.

Wij willen geen nieuwe ideologie! Wij gaan geen poging doen om een rechtvaardig sociaal-economisch systeem in te voeren. Maar wij wil-

len wel vanuit onze heerlijke verwachting eens luisteren naar hetgeen God ons in Zijn Woord aangaande dit volmaakte systeem heeft geopenbaard.

God gaf op de Sinaï Persoonlijk Zijn Grondwet, op twee stenen tafelen gegrift, aan Zijn volk.

Daarnaast gaf God door de mond van Zijn knecht Mozes de overige wetten; burgerlijke, sociaal-economische, hygiënische en eredienst wetten, enz. Wanneer wij die wetten nader bezien, zijn we geneigd om over die wetten te oordelen. Wij gaan die wetten gemakkelijk toetsen aan onze systemen, aan onze wetten. Ons oordeel is echter onvolmaakt. Onze kennis en onze kunde zijn gebrekkig. Alleen Gods kennis en kunde zijn volmaakt. Daarom is Zijn Wet volmaakt.

Wij kunnen niet anders dan instemmen met de dichter van Psalm 19:

"De wet des Heeren is volmaakt, bekerende de ziel;

de getuigenis des Heeren is gewis, den slechten wijsheid gevende.

De bevelen des Heeren zijn recht, verblijdende het hart;

het gebod des Heeren is zuiver, verlichtende de ogen.

De vreze des Heeren is rein, bestaande tot in eeuwigheid,

de rechten des Heeren zijn waarheid, samen zijn zij rechtvaardig. Zij zijn begeerlijker dan goud, ja, dan veel fijn goud; en zoeter dan honig en honigzeem." Ps. 19:7-10

Maar onderhand heeft de mens eigen wetten en inzettingen afgekondigd.

Wij spreken liever niet meer van Gods recht en Gods wetten, maar houden het liever bij het Romeinse recht en de Babylonische inzettingen! Is het te verwonderen, dat onze stelsels in elkaar storten?

Wij beroepen ons er op dat de voorwaarden en omstandigheden zich hebben gewijzigd, zodat die Goddelijke wetten niet meer toepasselijk zijn. Dus moet God Zich dan maar aanpassen aan die gewijzigde omstandigheden?

Maten en gewichten

Wij zullen nu overgaan tot het nader bezien van de sociaal-economische wetten welke God ons gegeven heeft. In Gen. 23 lezen we, dat Abraham de spelonk van Machpela kocht voor 400 sikkelen zilver. We moeten hier goed verstaan, dat dit geen betaling in munt was, maar een betaling in gewicht aan zilver. Een sikkkel is een gewicht, omgerekend in onze gewichtsmaat ongeveer 16,25 gram. Het gewicht aan zilver was betaalmiddel. In Lev. 19:35-37 en in Deut. 25:13-16 eist God nadrukkelijk juiste lengtematen, inhoudsmaten en gewichten.

Het kredietwezen

Het gehele kredietwezen is in de Wet Gods zeer nauwkeurig geregeld. In Deut. 15:7-11 lezen we:

"Wanneer er onder u een arme zal zijn, een uit uw broeders, in een

uwer poorten, in uw land, dat de Heere, uw God, u geven zal, zo zult gij uw hart niet verstijven, noch uw hand toesluiten voor uw broeder, die arm is; maar gij zult hem uw hand mildelijk opendoen, en zult hem rijkelijk lenen, genoeg voor zijn gebrek, dat hem ontbreekt. Wacht u, dat in uw hart geen Belialswoord zij, om te zeggen: Het zevende jaar, het jaar der vrijlating, nadert; dat uw oog boos zij tegen uw broeder, die arm is, en dat gij hem niets geeft; en hij over u roepe tot den Heere, en zonde in u zij. Gij zult hem mildelijk geven, en uw hart zal niet boos zijn, als gij hem geeft; want om dezer zake wil zal u de Heere, uw God, zegenen in al uw werk, en in alles, waaraan gij uw hand slaat. Want de arme zal niet ophouden uit het midden des lands; daarom gebiede ik u, zeggende: Gij zult uw hand mildelijk opendoen aan uw broeder, aan uw bedrukten en aan uw armen in uw land."

Hieruit zien we:

1. dat men moet lenen aan ieder die er behoefte aan heeft.
2. dat men zoveel moet lenen dat de volle behoefte van de lener vervuld is.
3. dat de nood van de schuldenaar beschermd is. (vers 10 en 11)
4. dat er een tijdgrens is voor de duur der schuld; na 7 jaar moet de schuld worden kwijtgescholden.

De crediteur kan zichzelf beschermen door een pand (Deut. 24:10) of door een hypotheek. (Lev. 25:25 en 29, 30).

De debiteur is beschermd door:

1. Er mag geen rente worden geheven: Ex. 22:25, Lev. 25:35-37; Deut. 15:7, 23, 30. In de Statenvertaling staat "woeker". Alle nieuwere vertalingen gebruiken het juiste moderne woord: rente.
2. Panden worden behandeld naar de aard van het pand: Ex. 22:26, 27; Deut. 24:6, 7, 10, 11.
3. Opeisen van eigendom is verboden: Deut. 24:10, 11.
4. Als iemand overeenkomt om werk te doen voor het betalen van zijn schulden, dan zijn de voorwaarden en de duur van het werk nauwkeurig geregeld: Ex. 21:2; Lev. 25:39-42.

Voorts zien we, dat de crediteuren van hun rechten afzien aan het einde van het 6-de jaar van de Sabbath jaar-cyclus: Deut. 15:2.

Hypotheek-eigendommen worden zonder lasten, op enkele uitzonderingen na, teruggegeven in het jubeljaar: Lev. 25:10-13, 24-34

Buitenlandse handel

De uitzonderlijke positie van Israël als Gods koninkrijk op aarde, omringd door vele machtige naties, die zich van God hadden afgekeerd en andere goden aanbaden, maakte het noodzakelijk, dat God wetten gaf om te voorkomen dat Israël op het gebied van economie en handel de mindere zou worden onder die naties.

Het wordt dan ook aan Israël toegestaan om rente te eisen van de vreemdelingen, terwijl Israël tevens terug-

betaling der schuld kon afdwingen van vreemdelingen in het 7-de jaar (Deut. 15:3-6) Voorts wordt nauwkeurig de positie van de arme Israëliet, die in dienst van een vreemdeling is, bepaald. (Lev. 25:47-55)

Het is aan Israël toegestaan aan vreemde naties te lenen, maar het is hun nadrukkelijk verboden van vreemde naties te lenen. (Deut. 28:12 en 15:6)

Lenen van vreemde naties maakt Israël afhankelijk, terwijl het Gods bedoeling is, dat Zijn volk de meerdere zou zijn van de naties en dat vreemde naties niet over Israël zouden heersen. Dit is geen nationale afzondering, die zou leiden tot nationalistiche eigengerechtigheid en nationale hoogmoed, maar deze wetten moeten dienen tot eer van God, opdat iedere natie op aarde God als God zou erkennen. (Deut. 28:9-13)

Onroerend goed

Het land is van God zelf. Op deze grondwet berust het eigendom, zowel als de bebouwing van het land. (Lev. 25:23)

Elke familie had haar eigen land als pachter van God, met eigen grenzen, die onveranderlijk waren. Het erfrecht bleef in de familie, en alle land, dat door omstandigheden in handen van andere families was gekomen, moest vrij van schuld en in goede staat worden teruggegeven aan de oorspronkelijke familie in het jubeljaar. (d.i. na 49 jaar)

Betreffende de bebouwing van het land wordt nadrukkelijk gezegd, dat God alleen het land vruchtbaar doet zijn. God zelf zal rijke opbrengst van het land geven mits men zich houdt aan de eigendoms wetten en aan de volgende zeer belangrijke wet: Zes jaren zult gij het land bebouwen, maar het zevende zult gij het braak laten liggen. En voor dit zevende jaar behoeft Israël geen zorg te hebben, want God belooft in het 6-de jaar een oogst die zó groot zal zijn, dat het volk er 3 jaren van kan leven.

Samenvatting:

1. Het land is van God: Lev. 25:23.
2. Iedere familie in Israël is landpachter van God: Num. 26:53, 55; Num. 33:53, 54.
3. De grenzen van het land zijn onveranderlijk: Deut. 19:14.
4. Land, dat door schuld aan anderen was vervallen, komt terug in het 50-ste jaar: Lev. 25:8-17; Lev. 27:24
5. De opbrengst van het land is afhankelijk van het houden der wet: Deut. 11:8-7; Lev. 26:5-6.
6. 7-jarige cyclus voor het bebouwen van het land: Ex.23:10; Lev.25 2-7.
7. De zegen en de straf, verbonden aan het houden van deze wetten, vinden we in Lev. 26.

Werkgevers en werknemers

Slavernij was streng verboden: Ex. 21:16; Deut. 24:7. Alle werk wordt verricht door vrijwillig contract, waarvan de voorwaarden nauwkeurig worden aangegeven.

Eén uitzondering is er slechts voor dit vrijwillig werken: als iemand gestolen heeft en hij niet tot teruggeven in staat is, kan men hem dwingen tot werk, teneinde aan zijn verplichting tot teruggave te voldoen.

Bij de omschrijving van de wetten voor werkgevers en werknemers valt het op hoe God Israël telkens weer herinnert aan het feit, dat zij zelf werkelijk slaven zijn geweest in Egypte, uit welke slavernij zij door Zijn machtige arm zijn verlost.

De arbeidsvoorwaarden vinden we in: Ex. 20:10; Ex. 21:1-11, 20, 21, 24-27; Lev. 25:39-46; Deut. 5:14; Deut. 15:12-18; Deut. 16:10-14; Deut. 23:15-16; Deut. 24:14, 15.

Universele wetten

Alles in het Heelal is onderhevig aan universele wetten.

We leven in een wereld van wet. Omdat we overtuigd zijn van het goed functioneren van die wetten draaien we de knop van het elektrische licht aan, schakelen we stoom- en elektrische machines in. Velen van ons hebben geen begrip van de principiële wetten waarop hun werking berust, maar nochtans gebruiken wij ze, omdat we overtuigd zijn van het functioneren van die wetten.

Als er nu iets hapert aan ons licht of aan de machine, gaan we niet zeggen: Blijkbaar is de natuurwet, volgens welke het licht brandt of onze machine werkt, opgeheven.

Neen, de wet is niet opgeheven, maar er hapert iets omdat er ergens een

fout zit. En die fout blijkt altijd te zijn een fout tegen die elementaire natuurwet. Als we de zaak zelf niet in orde kunnen brengen, roepen we de hulp in van iemand die meer van die natuurwet afweet dan wij.

Met een machtig koor getuigen de wonderen der natuur in de machines, die wij konden bouwen dank zij een gedeeltelijk begrip van de natuurwetten, waarop hun werking berust, van de majesteit van de Schepper, Die al die natuurwetten schiep. Blind zijn we. We willen niet zien hoe alles wordt beheerst door één Goddelijke Geest, Die de oorsprong is van dit alles.

We erkennen de waarheid van de natuurwetten en we zijn overtuigd van hun volkomen functioneren voor zover het natuurwetten betreft.

Maar dacht u, dat die fundamentele wetten alleen bestaan op natuurkundig gebied? Bestaan er geen fundamentele wetten op psychologisch en spiritueel gebied? Onze sociologie, onze economie zijn dermate chaotisch, dat ze ten hemel schreien over ons gemis aan besef van de werking der psychologische en geestelijke wetten.

Al onze middelen, alle pogingen van staatslieden en economen, van politieke en godsdienstige richtingen om orde in deze chaos te scheppen, hebben gefaald. Waarom? Omdat we geen greintje besef meer hebben van de eeuwige wetten Gods. Deze wetten werden verlaten; noodzakelijkerwijs moet dit financiële en economische systeem in elkaar storten.

Er komt brand door kortsluiting als we niet zorgen dat onze elektrische leiding functioneert volgens Gods eeuwige natuurwet der elektriciteit. Er is nu brand door kortsluiting in ons economisch leven omdat we niet gezorgd hebben, dat ons economisch leven in overeenstemming is met Gods eeuwige natuurwet der economie. Enkele punten zullen we nog nader belichten.

1. De wet van het eigendom. We zien dat voorop staat dat alles van God is, ook het land, of een ander eigendom. Iedere familie krijgt een deel, dat van haar is als pachter van God. God is eigenaar. Daarom verbiedt God het verkopen van dit eigendom uit de familie. Ieder nieuwgeboren kind is reeds mede-eigenaar van dit familiebezit. Precies andersom dan bij ons, waar het eigendomsrecht verkregen wordt door iemands dood. Hier in dit systeem is a.h.w. het geboortebewijs tegelijk eigendomsbewijs. Dit eigendom kon niet verloren gaan door een hypotheek. Er kon wel hypotheek op genomen worden, maar na 49 jaar, in het 50e jaar kwam het eigendomsrecht vrij van hypotheek terug aan de oorspronkelijke eigenaar of zijn kinderen.

2. Belasting. Een familie heeft dus eigendom. Wat is de waarde van dat eigendom? Wat moet die familie er voor betalen? Niets. Het heeft geen waarde, geen prijs. Het is van God. Zijn er dan geen belastingen op dit eigendom. Neen, op dit eigendom niet. Zijn er dan heel geen belastingen?

Ja, maar Gods systeem van belasting is dit: Er is geen belasting op eigendom, maar er is belasting op hetgeen vanuit dit eigendom wordt geproduceerd, en wel een tiende. En dan nog niet eens over alles wat door de familie werd geproduceerd, maar op hetgeen de familie over had nadat afgetrokken was hetgeen noodzakelijk was voor levensonderhoud. Daarnaast bestonden vrijwillige offeranden. De belastingen van een tiende was dus individueel voor elk gezin wisselend al naar gelang men per jaar meer of minder overhield.

Deze belasting van een tiende werd bij de overheid gebracht, die daarmee alle publieke diensten betaalde: regering, openbare eredienst, rechtspraak, opvoeding en geneeskundige verzorging.

Kon daar alles van worden betaald? Ja, want God belooft dat het houden van Zijn wetten een ongelooflijke overvloed zou geven van producten, zodat er dan vanzelf, na aftrek van hetgeen we voor ons levensonderhoud nodig hebben, een geweldige rijkdom zal zijn, waarvan we slechts één tiende deel behoeven af te staan en de rest voor ons is, waarvan we uit dankbaarheid en blijdschap vrijwillig nog meer mogen geven, en de rest voor ons zelf gebruiken. Gebruiken zeg ik, want bewaren, oppotten mag niet. U zult begrijpen dat dit tiende deel zelf al enorm groot is als God ons zegent, omdat wij Zijn wet houden. Daaruit kan alles worden betaald wat nodig is voor opvoeding en gezondheid, enz., enz..

Alle rechters en al degenen die dus werkzaam waren in de publieke overheidsdiensten, allen die voor het onderwijs zorgden, allen die een taak hadden in de eredienst, alle medicijnmeesters werden dus onderhouden door de overheid vanuit de opbrengst der tienden.

3. Geldwezen. Geld is alleen ruilmiddel, en heeft in zichzelf geen waarde. Dit systeem is onlosmakelijk verbonden aan vaste prijzen. Altijd heeft op aarde in de Angelsaksische landen het systeem van vaste prijzen bestaan tot 1846. De bijbel toont aan dat in Israël een product een bepaald gewicht aan goud of zilver waard was. Geld krijgt alleen waarde als men er op een of andere wijze méér geld voor in de plaats kan krijgen. Dat gebeurt dus als geld rente opbrengt. En nu is rente door God zeer nadrukkelijk verboden. Rente werd geheven in Babylon. Daarom spreekt de Bijbel dan ook van het Grote Babylon der laatste tijden voor de wederkomst van Christus.

Nauw verband hiermede houdt het kredietwezen. Men moest krediet geven, lenen aan ieder die het nodig had. Daarover mocht geen rente worden geheven. De ontstane schuld moest na 7 jaar worden terugbetaald of kwijtgescholden.

Perioden

Hierbij komen we op een andere zeer belangrijke economische wet: de wet der perioden.

Het is aan alle economen der wereld opgevallen dat er regelmatige tijden van depressie optraden. Elke 7 jaren vertonen de statistieken van handel en economie een daling en elke 50 jaar een zeer scherpe daling. Men heeft zich daar zeer over verbaasd en tevergeefs gezocht naar een verklaring.

Men heeft getracht een cyclus te bestuderen en het wezen ervan te doorgronden. Maar dit bestuderen en doorgronden had de bedoeling om de cyclus te elimineren, want men vindt de cyclus storend voor het bedrijfsleven en economische leven, omdat er winstmogelijkheden verloren gaan. Er zijn meerdere cycli in ons leven:

Allereerst de cyclus van dag en nacht. Deze cyclus aanvaardden wij in grote dankbaarheid en wij zijn volkomen overtuigd van de absolute waarde, ja, noodzakelijkheid van deze cyclus. Als men die cyclus breekt, gaat men te gronde. Zelfs het omkeren van een cyclus, nl. nachtarbeid en dagrust is slechts zeer korte tijd vol te houden zonder ten onder te gaan.

De tweede cyclus is de cyclus van 7 dagen. Zes dagen werken, één dag rust. Zie hier het wonder van de zondag in de christenheid. De zondag domineert in handel, industrie en financiën. Eén dag alles stop. Men houdt eraan vast, in Engeland zelfs zeer streng. Merkwaardig is dit te meer omdat deze cyclus ons niet wordt opgedrongen zoals dag en nacht zich aan ons opdringen door

licht en duisternis. Nochtans heeft men geprobeerd om ook deze cyclus te breken. Zie naar de Franse revolutie, waar werd ingevoerd de periode van 10 dagen werken en 1 dag rust. Maar wat gebeurde? Reeds zeer spoedig moest men weer terugkeren tot de oude Goddelijke instelling, omdat bleek dat het gehele leven werd ontredder en de productieoepbrengst daalde.

Een voorbeeld uit recente tijd vertelde mij een directeur van een zeer grote onderneming in Indië.

In een mijnbedrijf trof hij bij zijn aantreden als directeur een tiendaagse arbeidsperiode aan, waarna één dag rust. Deze instelling bleek reeds zeer lang te bestaan. Onder zeer grote tegenstand van de onmiddellijke leiders van het bedrijf decreeteerde hij, dat voortaan weer 6 dagen zou worden gewerkt en één dag rust. Een eenvoudige becijfering toont aan dat door dit decreet de productie zeer aanzienlijk moest dalen. In plaats van 36 rustdagen per jaar zouden er nu 52 komen, een verschil van 16 dagen.

Het resultaat was echter precies zoals de directeur had verwacht. Er had een zeer aanzienlijke toename der productie plaats, die de productie van 16 dagen met ongeveer het dubbele overtrof! En dit alles zonder dat er verdere maatregelen tot verhoging der productie waren genomen.

Zelfs in de menselijke stofwisseling en bloedsomloop is zeer duidelijk deze cyclus van 7 dagen waar te nemen.

Om de 7 dagen is de hartswerking veel trager, alsof het hart uitrusten moet van 6 daagse arbeid.

Het sabbatsjaar

Maar nu is er een derde cyclus, een economische cyclus: Onder het oude Israël is deze cyclus in ere gehouden volgens de wet die God gaf: "Zes jaren zult gij arbeiden, maar in het zevende jaar zult gij en uw land rusten." En Israël leefde in ongekende voorspoed zolang het die wet hield. In het 6-de jaar moest alle schuld worden betaald. En als deze niet betaald kon worden, moest de schuld kwijt gescholden. Schulden mochten in de nieuwe periode niet overgenomen worden. Wij laten schulden overnemen en stapelen zo schuld op schuld. Waarom? Omdat wij ik-zuchtig zijn, egoïsten in de hoogste mate, die niet alleen ons geld teruggeven, maar er nog een zoet winstje mee willen maken ook. Want schuld brengt ons rente op! Wij stapelen schuld op schuld. Zó erg, dat wij niet na 6 jaar werken een jaar rusten kunnen, maar na elke 4 jaar werken een jaar moeten werken om alleen al de rente van de staatsschulden te kunnen opbrengen, zoals een eenvoudige becijfering van het bedrag, dat aan rente moet worden opgebracht in verhouding tot het staatsinkomen, ons leert.

In Israël begon men na 7 jaar met een schone lei; met een fris, gezond volk, vrij van schulden, verlangend naar een nieuwe werkperiode van 6 jaar. Ook het land had een jaar rust, en

werd niet bebouwd. En in onze moderne tijd nog is de wetenschap van de landbouw tot de conclusie gekomen na uitvoerige proefnemingen, dat ook heden ten dage de resultaten van een jaar braak liggen na 6 jaar bebouwing geweldig verbeterde resultaten oplevert.

Natuurlijk! Het is Gods wet, dus het moet waar zijn. Maar wij zijn weer domme egoïsten, die menen dat we dit jaar rust niet kunnen missen, want dan verdienen we minder, maken we minder winst!

En nu meende Israël later dat het zonder die wet kon, Israël ging de weg op, die wij nu nog bewandelen, al komen we tegenwoordig tot bezinning. En bleef dan de wet van de cyclus van 7 jaar uit? Neen, de wet ging door, evenals de wet der zwaartekracht alle eeuwen door werkt! Echter in plaats van om de 7 jaar vreugde, rust, blijdschap en innige levensvreugde hebben we nu om de 7 jaar een beurspaniek, depressie, zorgen, enz., enz. Natuurlijk! Gods wet gaat door.

Als wij niet in harmonie met de wetten der elektriciteit blijven krijgen we een schok en branden ons in het gunstigste geval. Als we niet in harmonie met de wet der 7 jaren cyclus blijven, dan krijgen we sociale en economische ellende. De cyclus werkt, onze houding verhaast noch vertraagt hem. Het is Gods kringloop.

Ik sprak reeds van bezinning die er bij ons komt. De wetenschap van heden komt tot de conclusie dat vele

ziekteverschijnselen van mens en vee voortkomen uit het forceren van de bodem. We willen de bodem dwingen om steeds meer op te brengen, teneinde steeds meer winst te kunnen maken. Wederom dit egoïsme, in tegenstelling met Gods grondwet: dient de naaste!

Het jubeljaar

Er is echter nog een laatste cyclus, de cyclus van 50 jaar. Na 7 cycli van 7 jaren komt het 50-ste jaar. De Bijbel spreekt van het 7-de jaar als het sabbatjaar, het 50-ste jaar echter wordt genoemd jubeljaar. In het sabbatjaar werden alle individuele verplichtingen ontbonden. In het jubeljaar alle corporatieve verplichtingen. Alle eigendom, die verloren mocht zijn gegaan, of door hypotheek was belast, ging, vrij van schuld en in goede staat terug naar de oorspronkelijke eigenaar.

Hoe doen wij dat? Wij worden toch door God in de cyclus gedwongen. En om de 50 jaar zinkt ons gehele sociale en economische leven bijna weg in een moeras. Wij spreken dan van productiebeperking, van afschrijven van schulden, van afstempeling van aandelen, van vernietiging van producten, zelfs van noodzakelijke eetwaren, terwijl duizenden honger hebben.

De wet werkt als een eeuwige onveranderlijke Goddelijke wet. Die wet blijft staan midden op onze levensweg, al proberen we er omheen te komen. Totdat wij er voor buigen zullen. Maar God is genadig, dwars door onze

koppigheid heen. Kijk eens naar de wondere graanvelden in de zomer. Let eens op de malse regen in het voorjaar; geef eens acht op het sneeuwdek dat de rustende aarde in de winter bedekt. Het graan groeit, het gras bloeit, de katoenoogst is rijk, de schapen geven hun wol, allemaal om ons in stand te houden. God is genadig, dat Hij dit door doet gaan. Maar als de graanoogst en de grasoogst en de vruchtbaarheid van het vee in strijd komt met onze prijspolitiek, met onze egoïstische winstverlangens, dan vernietigen wij ze!

Tot aan omstreeks 1800 A.D. hebben we geleefd in een vrijwel statische economische wereld. Vanaf deze tijd begint de geweldige technologische ontwikkeling. De machine komt, geperfectioneerd in de hoogste mate. Allemaal Gods gaven. God geeft ons, of we in Hem geloven of niet, inzicht in de natuurwetten, die de ontwikkeling der technologie mogelijk maakt. Wij kunnen thans door de technologie overvloed produceren, veel meer dan de mens nodig heeft. Minder menselijke arbeidskracht is nodig, zodat de mens veel meer tijd zou kunnen hebben om zich aan de hogere geestelijke waarden van het leven te kunnen wijden. Armoede behoeft er niet te bestaan, want er is overvloed. Nochtans is er armoede en ellende, met het gevolg dat de misdaad toeneemt.

Wij houden het winst- en rentesysteem in stand, dat slechts mogelijk is

zolang er een tekort aan producten bestaat. De technologie is niet te stuiten. Overvloed is er en zal er blijven. En tegelijk komen er tienduizenden arbeiders zonder werk door de technologie. Wat zien we nu in deze tijd? Het maken van winsten wordt steeds verder onmogelijk. God rekent Zelf met het winststelsel af. Rente maken van geld wordt ook steeds meer onmogelijk. God rekent Zelf met het rentesysteem af.

Geld heeft waarde gekregen, doordat het in de vorm van rente vermeerdering van kapitaal geeft. Geld mag echter slechts ruilmiddel zijn. Prijzen hingen af van vraag en aanbod van producten, zolang er tekort is. Thans is er overvloed van alles (als er aan iets gebrek is momenteel, dan is dit kunstmatig!). Prijzen kunnen nu dus vast worden. En ook dit begint reeds. God rekent Zelf met de prijsvorming af!

Een der grootste vloeken van de tegenwoordige samenleving is het banksysteem. De bank schept geld en leent dit uit als er mogelijkheid is om het te vermeerderen door rente. De bank geeft krediet alleen met de bedoeling om winst te maken.

Levensnoodzakelijke goederen konden niet door ons worden geproduceerd zonder de bankier, die eerst krediet moest geven. Zo'n krediet wordt opgezegd zodra de bank meent dat het risico te groot is. Daardoor ontstaat bankroet en werkloosheid, die in strijd zijn met de belangen van de volksge-

meenschap. We kunnen hier wel spreken van bank-roet. Ook hier is God Zelf bezig in te grijpen. Het systeem stort volkomen in elkaar!

Maar laten we één ding goed onthouden: wij, ieder persoonlijk, zijn medeverantwoordelijk. Want in het klein doen we mee aan het winst- en rentesysteem.

Maar God Zelf is bezig. Niet alleen in het afbreken van het oude systeem, maar ook in de opbouw van het ware systeem, het Goddelijke, het Bijbelse. Steeds meer economen, speciaal in de Angelsaksische landen, grote industriëlen, leidende figuren op het gebied van handel en nijverheid, zien in dat we terug moeten naar Gods wetten.

Verenigingen tot studie van deze problemen waren er reeds en komen er steeds meer. In ons land noem ik u er enkele: Nieuwe Economische Groep, (Douglas), Nederlandsch Technocratisch Verbond, Bellamy-Beweging, Nieuw Christelijk Economisch Evangelie (Nationale Hervormingspartij).

In Engeland wordt momenteel een grote nationale petitie tot de koning gericht om hem te vragen een studiecommissie te benoemen tot hervorming van het sociaal-economisch stelsel. Clive Kenrick, een der grootste industriëlen in Engeland geeft reeds een meer gedetailleerd overzicht van de maatregelen die moeten worden genomen. Hij meent dat:

1. Alle schulden moeten geannuleerd als begin, daarna om de 7 jaar.
2. Alle rente moet worden verboden.
3. Het monopolie voor het geven van krediet moet onttrokken aan de banken en gegeven aan het staatshoofd. Een nationaal producentenkrediet voor industrie- en landbouwproductie. Een nationale uitkering als krediet voor de consument.
4. Standaardprijzen (dit bestond reeds voor 1846).
5. Voor buitenlandse handel: vaste koersen. Vorderingen en kredieten in het buitenland alleen te vereffenen door teruglevering van goederen. De rest alle 7 jaar annuleren.

Alle menselijke pogingen om te komen tot een goed sociaal-economisch stelsel zal mislukken!

Ze zijn hoogstens in staat om een gelijkshakeling te krijgen, om te nivelleren, maar het resultaat is een nivellering op het peil van gemeenschappelijke armoede. Zie naar Rusland en Duitsland, naar de consequenties van Marx en van Hegel.

Het volgen van Gods eeuwige wetten brengt ook nivellering, maar op het peil van gemeenschappelijke weelde, ieder naar zijn aard en wezen blij en gelukkig.

En dit is nu het Evangelie, dat ik u ook nu breng: Het zal komen! Want de Koning komt!

De verharding van Israel

door Jb. Klein Haneveld, 1974

In het zesde hoofdstuk van het Bijbelboek "Jesaja" wordt beschreven, hoe deze profeet des Heeren heerlijkheid zag tussen de serafs en werd aangeraakt met een kool van het altaar. ^{Jes. 6:6} Nadat Jesaja's lippen waren aangeroerd, volgt voor hem de volgende opdracht: "Ga heen en zeg tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet en ziende ziet, maar merkt niet. Maak het hart dezès volks vet en maak hun oren zwaar en sluit hun ogen, opdat het niet ziet met zijn ogen, noch met zijn oren hore, noch met zijn hart versta, noch zich bekere en Hij het geneze." ^{Jes. 6:9-10}

Het is een wonderlijke boodschap, die Jesaja krijgt. De uitwerking van de prediking zou niet zijn, dat een grote schare behouden werd, maar dat door die prediking harten zouden worden verhard, oren dicht zouden gaan en ogen zouden worden gesloten. Dat oordeel is pas volkomen voltrokken na de verwerping van de Messias. De blindheid van het volk Israël is een gevolg van een gerechtelijk oordeel van de Heer Zelf. De Heer zal nooit mensen verharden, die niet eerst zichzelf hebben verhard. Een duidelijk voorbeeld hiervan is Farao. Eerst verhardde hij zelf zijn hart, daarna verhardde de Heer zijn hart. ^{Ex.4-10} God bevestigt slechts, wat de mens heeft geopenbaard.

Over het volk Israël, dat zich zo lang heeft verzet tegen Gods genade en liefde en zelfs de Zoon heeft verworpen, is de verharding als een oordeel gekomen.

Het Joodse volk als natie is blind voor de Goddelijke dingen. De genoemde tekst wordt in alle vier evangeliën aangehaald. ^{Mat.13:14; Mark.4:12; Luk.8:10 en Joh.12:40} En voorts nog in Rom. 11:8 en Hand. 28:26, 27. Het is één van de meest geciteerde teksten uit het Oude Testament in het Nieuwe.

Direct nadat Jesaja de boodschap die hij moest brengen had gehoord, antwoordde hij: "Hoe lang, Heere." ^{Jes. 6:11} Uit de vraag van Jesaja blijkt, dat hij wist, dat deze verharding niet voor altijd was. Hij kende immers het verbond, dat God met Abraham had gesloten. God had aan Abraham beloofd, dat zijn zaad, het volk Israël het land Kanaän eeuwig en erfelijk zou bezitten. ^{Gen. 17:8} Jesaja wist ook, dat God aan Mozes had beloofd, dat Israël een volk van Zijn eigendom en een priesterlijke natie zou zijn. ^{Deut. 14:2} Jesaja geloofde, dat Gods genade-

giften en -roepingen onberouwelijk zijn. ^{Rom. 11:29}

Hoewel Jesaja vreselijk zal zijn geschrokken, kwam toch zijn vraag: "Hoe lang, Heere." Eens komt een eind aan Israëls verblindings. Eens zal de verblindings van het volk Israël wegvallen en zal geheel Israël zalig worden. ^{Rom. 11:26} Maar het zal wel heel lang om zich laten wachten.

Het is in feite dezelfde vraag, die de discipelen op Hemelvaartsdag stelden: "Heere, zult Gij in deze tijd aan Israël het Koninkrijk weder oprichten?" ^{Hand. 1:6}

De Heere antwoordt daarop met: "Het komt u niet toe, te weten de tijden of gelegenheden, die de Vader in Zijn eigen macht gesteld heeft; maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, Die over u komen zal en gij zult Mijn getuigen zijn." ^{Hand. 1:7, 8}

Jesaja ontvangt antwoord op zijn vraag "hoe lang nog": "Totdat de steden verwoest worden, zodat er geen inwoner zij, en de huizen, dat er geen mens zij, en dat het land met verwoesting verstoord worde. Want de Heere zal die mensen verre wegdoen, en de verlating zal groot wezen in het binnenste des lands. Doch nog een tiende deel zal daarin zijn en het zal wederkeren en zijn om af te weiden." ^{Jes. 6:11-13}

Slechts een tiende deel zal wederkeren en van dat tiende deel zal ook nog de kop en de staart worden afgehouden. ^{Jes. 9:13} Van dat tiende deel zal dus nog tweederde omkomen. Komt dat tiende deel terug om gezegend te worden? Het antwoord is neen, maar om

"af te weiden". De omliggende landen van Israël willen graag, dat het land van Israël wordt afgeweid. En straks komt de antichrist om dat te doen.

Het vervolg luidt: "Maar gelijk de eik en gelijk de haageik, in dewelke na de afwerping der bladeren nog steunsel is, alzo zal het heilige zaad het steunsel daarvan zijn." ^{Jes. 6:13}

Zoals een eik zijn bladeren afwerpt, zo zal ook Israël van alles worden beroofd, maar de stam zal blijven staan. Het heilige zaad is het gelovig overblijfsel. Bij dat gelovig overblijfsel behoort vanzelfsprekend de Heere Jezus. Het enige steunsel van de huidige staat Israël is niet de politieke leiding, maar dat zijn de getrouwen.

Aan de klaagmuur te Jeruzalem treffen we twee soorten mensen. Allereerst zij, die in lange zwarte jassen lopen, het hoofd bedekt met een grote zwarte hoed en gesierd met lokken, die als pijpekrullen langs de slapen hangen. Deze mensen lopen altijd snel, zonder iemand aan te kijken. De tweede groep zijn degenen, die springen en dansen en vreugde bedrijven. Twee uitersten. Op de eerste groep wordt vaak minachtend neergezien. Toch staat deze dichter bij de waarheid. Zij zeggen ondermeer, dat de huidige staat Israël niet van God is, omdat God Israël pas zal herstellen, ná de terugkeer van de Messias. Zij hebben daarin gelijk. Het is een werk van mensen en reeds voorzeggd in de Bijbel. Over de huidige staat Israël komt de grote verdrukking. Het volk is terug-

gekomen om "afgeweid" en van blade-
ren beroofd te worden. Men probeert
zich zelf te verdedigen, maar de "af-
weiders" komen steeds dichterbij. Ten
einde raad zal Israël zich aan één poli-
tieke macht vastklemmen en dan zal
blijken, dat hij, die zo vriendelijk voor
hen was, de antichrist, van een schaap
in een wolf verandert. En als God dan
niet tussenbeide zou komen, zou geen
vlees behouden worden.

De tekst Jesaja 6:9-10 gaan we nu
nader bezien in het nieuwe testa-
ment. In Mattheus 12 lezen we dat de
Farizeeën de Heer beschuldigen, dat
Hij de duivelen uitwerpt door Beëlze-
bul, de overste der duivelen, ^{vs 23} waar-
op de Heer antwoordt:

"Alle zonde en lastering zal den men-
sen vergeven worden; maar de laste-
ring tegen den Geest zal de mensen
niet vergeven worden. En zo wie enig
woord gesproken zal hebben tegen de
Zoon des mensen, het zal hem verge-
ven worden; maar zo wie tegen de
Heilige Geest zal gesproken hebben,
het zal hem niet vergeven worden,
noch in deze eeuw, noch in de toeko-
mende." ^{vs 31-32}

In het volgende hoofdstuk ^{Mat. 13} lezen
we over de verborgenheden van het
Koninkrijk der hemelen:

"Daarom spreek Ik tot hen door gelij-
kenissen, omdat zij ziende niet zien
en horende niet horen noch ook ver-
staan. En in hen wordt de profetie
van Jesaja vervuld, die zegt: Met het
gehoor zult gij horen en geenszins
verstaan; en ziende zult gij zien en
geenszins bemerken." ^{Mat. 13:13 en 14}

Zo is het ook gebeurd. De Heere Je-
zus deed grote wonderen. De Farizee-
ën en schriftgeleerden zagen het voor
hun ogen en toch verstonden zij het
niet. En om er toch een verklaring
voor te hebben, zeiden zij, dat Hij dit
deed door Beëlzebul. Deze profetie
van Jesaja is letterlijk in vervulling
gegaan. Lazarus had vier dagen in
het graf gelegen, toen hij door de Heer
werd opgewekt. De leiders van Israël
geloofden niet in de Heere Jezus en
zochten Hem en Lazarus te doden.
Het volk werd verblind door hun
godsdienstige leiders. Hieruit kan
men zien, hoe verkeerde voorlichting
en verkeerde leer iemand tot verkeer-
de handelwijze kan brengen. De Fari-
zeeën dachten een Gode welbehage-
lijk werk te doen. Denk in dit verband
ook aan Saulus van Tarsen, die ook
dacht de Heer te eren, door de Ge-
meente te vervolgen.

Wij denken vaak dat de Heer in gelij-
kenissen sprak, om iets dat moei-
lijk was duidelijker voor te stellen. De
Heer sprak echter in gelijkenissen,
opdat de wijzen en verstandigen het
niet zouden verstaan, maar de kin-
derkens, die wederomgeboren waren,
het zouden begrijpen: "Een natuurlijk
mens begrijpt niet de dingen, die des
Geestes Gods zijn, want zij zijn hem
een dwaasheid en hij kan ze niet ver-
staan, omdat zij geestelijk onder-
scheid worden." ^{1Kor. 2:14}

"Al deze dingen heeft Jezus tot de
scharen gesproken door gelijkenis-
sen... opdat vervuld zou worden wat
gesproken is door de profeet, zeggen-

de: Ik zal Mijn mond opendoen door gelijkenissen; Ik zal voortbrengen dingen, die verborgen waren van de grondlegging der wereld." Mat. 13:35

Die verborgen dingen betreffen de be- deling der genade, die vanaf de grond- legging der wereld in Gods heilsplan verborgen was, maar aan ons door Paulus en de andere apostelen is ge- openbaard. Ef. 3:4, 5; Kol.1:26

Tenslotte Handelingen 28. In dit laat- ste hoofdstuk van het boek Handelin- gen lezen we dat Paulus als gevange- ne in Rome komt, omdat hij zich op de keizer had beroepen.

"En als zij hem een dag gesteld had- den, kwamen er velen in zijn woon- plaats; denwelken hij het Koninkrijk Gods uitlegde en betuigde en poogde hen te bewegen tot het geloof in Je- zus, beide uit de Wet van Mozes en de Profeten, van des morgens vroeg tot de avond toe." Hand. 28:23

Paulus gaf aan de Joden aldaar de gehele dag bijbelstudie uit hun eigen Boek. Hij verkondigde hen Jezus.

Sommigen geloofden wel hetgeen door Paulus gezegd werd, maar som- migen geloofden niet. vs 24

Dat is vandaag nog net zo. Zijn toe-

Nederlands Bijbelstudie Contactdagen

in 2012

zullen worden gehouden in

Wijkcentrum Het Bolwerk

Ravelijn 55, 7325 NT

Apeldoorn

Op enkele tientallen meters van het spoorwegstation Apeldoorn-Osseveld
Op de volgende data: 14 januari, 10 maart, 5 mei, 22 september, 17 november

De drie bijeenkomsten beginnen achtereenvolgens om 10:00, 13:00 en 15:00 uur. Speciale bijeenkomsten worden gehouden voor kinderen. De Contact- dagen zijn vrij toegankelijk; de kosten worden bestreden uit een collecte. Eten en drinken kan men zelf meebrengen, maar zijn tijdens de pauzes ook ver- krijgbaar in de zaal zelf. Zie de routebeschrijving op **www.bijbelstudie.nl**.

hoorders werden het oneens onder elkaar en scheidten zich, wanneer Paulus die éne tekst uit Jesaja 6 aanhaalt en zegt:

"Wel heeft de Heilige Geest gesproken door Jesaja de profeet, tot onze vaders, zeggende: Ga heen tot dit volk en zeg: Met het gehoor zult gij horen en geenszins verstaan en zien- de zult gij zien en geenszins bemerken. Want het hart dezes volks is dik geworden en met de oren hebben zij zwaarlijk gehoord en hun ogen hebben zij toegedaan; opdat zij niet te eniger tijd met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart verstaan en zij zich bekeren en Ik hen geneze." Hand. 28:25-27

Paulus geloofde, zoals uit vers 25 blijkt, in de inspiratie van de Heilige Geest. De profetie van Jesaja, ruim 700 jaar tevoren voorgezegd, ging hier letterlijk in vervulling. De blindheid over Israël was toen volledig en duurt voort tot op de huidige dag. Maar er is een "totdat".

Paulus vervolgt dan met de consequentie: "Het zij u dan bekend, dat de zaligheid Gods den heidenen gezonden is en dezelve zullen horen." vs 28

Paulus spreekt hier niet meer over "zien". De heidenen worden behouden door "horen".

"Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben." Joh. 20:29

"Het geloof is uit het gehoor en het gehoor is door het Woord Gods." Rom. 10:17

"En als Paulus dit gezegd had, gingen de Joden weg, veel twisting hebbende onder elkander." vs 29

Ook dat is nu nog zo. Het Jodendom is geschakeerd van ultra-orthodox tot ultra-modern. Eén ding hebben alle Joden gemeen, zoals ook in de dagen van de Heere Jezus, dat Farizeën, Sadduceën en Herodianen, die veel twist met elkander hadden, één zijn in hun haat tegen de Heere Jezus.

"En Paulus bleef twee gehele jaren in zijn eigen gehuurde woning en ontving allen die tot hem kwamen; predikende het Koninkrijk Gods en lerende van de Heere Jezus Christus met alle vrijmoedigheid, onverhindert." vs 30 en 31

In deze tijd leven we nu nog. We moeten nu niet de komst van het Koninkrijk der hemelen op aarde prediken. Ook niet het duizend-jarig rijk, maar het Koninkrijk Gods; dat wil zeggen: de boodschap der genade.

Paulus predikte in Rome een drievoudige boodschap, nl, over de HEERE, JEZUS, CHRISTUS. Hij deed dit met alle vrijmoedigheid, onverhindert.

We hebben de waarheid van het profetisch Woord gezien, maar ook de ontzetting, die over het volk Israël is gekomen. De tekst uit Jesaja 6 over de verblinding van Israël is een sleuteltekst en beschrijft de toestand, waarin het volk Israël nu leeft. Maar dat neemt niet weg, dat - net als toen - de prediking van het Evangelie tot gevolg zal hebben, dat "enigen uit hen" behouden worden. Rom.11:14

Agenda van Ab Klein Haneveld

ALKMAAR donderdag 19 jan, 2/16
feb, 1/15/29 mrt, 12/26 apr, 10/24
mei; 19:45 uur;
"Delta", Oude Kanaaldijk 2;
Zozef's geschiedenissen

's HERTOGENBOSCH woensdag
18 jan, 1/15/29 feb, 14/28 mrt,
11/25 apr; 20:00 uur;
Wederkomstkerk, Rijnstraat 20;
De wederkomst van Christus

APELDOORN zondag 12 feb, 6 mei;
10:30 uur, "Kindervreugd"
P. Saenredamstr. 15

LEERDAM zondag 8 jan, 5 feb,
4 mrt, 1/29 apr, 27 mei, 24 jun;
10:00 uur;
Patrimonium, Jeekelstr. 40a;
De 2de brief aan Korinthe

APELDOORN zaterdag 14 jan;
10 mrt; 5 mei; 22 sept; 17 nov;
10:00 to 16:00 uur;
Het Bolwerk, Ravelijn 55;
**Nederlands Bijbelstudie Contactdag
onderwerp 14 januari:
Bijbelse economie**

LINSCHOTEN maandag 16/30 jan,
13/27 feb, 12/26 mrt, 23 apr,
7/21 mei; 20:00 uur;
"Bij de tol", Nieuwe Zandweg 12;
Het Evangelie van Markus

BEVERWIJK zondag 26 feb, 22 apr,
3 jun; 10:00 uur;
B.H.K.-gebouw, Groenelaan 74

OLDEBROEK dinsdag 17/31 jan,
14/28 feb, 13/27 mrt, 10/24 apr,
8/22 mei; 20:00 uur;
Stationsweg 43;
Christus in de Psalmen

BOLSWARD zondag 22 jan, 19 feb,
18 mrt, 15 apr, 13 mei, 10 jun, 8 jul;
10:00 uur;
"Oranje-Kapel", Grote Dijklakker 41;
Het Evangelie van Lukas

OLDEBROEK zondag 8/22 jan,
5/19 feb, 4/18 mrt, 1/15/29 apr,
13 mei; 17:30 uur;
L.H.N.O. gebouw;
Van Sytzamalaan 3

DRACHTEN donderdag 12/26 jan,
9/23 feb, 8/22 mrt, 5/19 apr,
3 mei; 20:00 uur;
Rode Kruis gebouw,
De Geeuw 31; *Het boek 2Samuel*

URK dinsdag 24 jan, 7/21 feb,
6/20 mrt, 3/17 apr, 1/15 mei;
20:00 uur; 't Jeugd, Richel 4;
De profeet Jeremia

EMMEN maandag 23 jan, 6/20 feb,
5/19 mrt, 2/16 apr, 14 mei;
19:30 uur; Ichthuskerk,
Walstraat 21;
De profeet Hosea

URK zondag 20 nov; 10:00 uur;
Rode Kruisgebouw, Wijk 8-2

Zie ook de agenda op:
www.bijbelstudie.nl

Crisis

Van Dale's eerste definitie van 'crisis' is: beslissend stadium in een ernstige ziekte. De tweede is: wending, keerpunt. Een economische crisis wil dus zeggen, dat de economie ernstig ziek is en in een beslissend stadium is terechtgekomen. Hoe beslissend? Tot heden heeft steeds weer herstel plaatsgevonden, maar genezing? Een op "groeïend geld" gebaseerde sociaal-economie kan op (lange) termijn onmogelijk stand houden. Geld groeit immers niet werkelijk. Niet aan een boom en niet op mijn rug. En ook niet in een bank. Het is niet moeilijk uit te leggen, dat het stelsel zichzelf vroeg of laat opblaast. Men kan het onderweg wellicht repareren en door allerlei kunstgrepen symptomen bestrijden, maar ooit komt het systeem de crisis niet meer te boven. En wordt het tijd voor een nieuw wereldomvattend Babylonisch stelsel onder leiding van de antichrist..... dat - zoals het antieke Babel - eveneens ten onder zal gaan. En daarna komt het wereldrijk van Christus Jezus, waarin alsnog zal worden toegepast wat reeds duizenden jaren vastligt in de Bijbel. Een volmaakt sociaal-economisch stelsel, niet gericht op het maken van winst, maar op het welzijn van allen.

Meer weten?

U bent hartelijk welkom in Apeldoorn op 14 januari.

Ab Klein Haneveld

Nederlands Bijbelstudie Centrum

Uit de statuten: "De Stichting Nederlands Bijbelstudie Centrum stelt zich ten doel de kennis van de inhoud van de Bijbel, die zij beschouwt als Gods Woord, te verspreiden. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door getuigenis in woord en geschrift." In de praktijk wordt dit o.a. gedaan door het houden van bijbelstudieavonden, tentcampagnes, contactdagen, collegedagen en conferenties, studiereizen; de uitgave van de lezingen op audio-cd's en cassettes; de uitgave van brochures en deze circulaire.

Financieel is het Nederlands Bijbelstudie Centrum afhankelijk van vrijwillige bijdragen.

Correspondentieadres

Benny Goodmanstraat 40
1311 RA Almere
telefoon (036) 53 62 976
telefax (036) 54 68 644

Internet

www.bijbelstudie.nl
info@bijbelstudie.nl

Giften

ING 55 67 669
Rabobank 30 87 47 046
ten name van
Nederlands Bijbelstudie Centrum
Almere

Giften voor de tentevangelisatie

Rabobank 10 35 81 006
ten name van
NBC Evangelisatie, Almere